

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTOR SAM

Ledning TSA

Sara Dahlgren

Årsredovisning 2022 för VA-verksamheten

Nämndens ansvar och uppgifter

Kommunfullmäktige och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för VA-verksamheten i Täby kommun enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Kortfattat ansvarar stadsbyggnadsnämnden för löpande drift- och underhållsfrågor. Kommunfullmäktige ansvarar för investerings- och planeringsfrågor.

Inom samhällsutvecklingskontoret ingår VA-enheten som ansvarar för att verkställa det kommunala huvudmannaskapet i enlighet med LAV.

Täby kommun är medlem i de två kommunalförbunden Norrvatten och Käppala. Norrvatten producerar och levererar dricksvatten från Görvälnverket i Järfälla till kommunen. Käppala tar hand om och renar kommunens spillvatten vid Käppalaverket på Lidingö.

Verksamhetens arbete under året

Under arbetsåret 2022 invaderar Ryssland Ukraina vilket påverkade VA-organisationerna i Sverige. Livsmedelsverket uppmanade till ökad vaksamhet utifrån det förändrade säkerhetspolitiska läget. Sanktioner mot ryska aktörer, leveransförseningar och risk för brist på fällningskemikalier påverkade branschen. Läget resulterade i ökade priser på kemikalier, drivmedel, el och räntor som påverkade VA-verksamheten i Täby.

Under året genomfördes en större IT-förändring vilket påverkade ajourhållningen av VA-databasen. Nya arbetssätt togs fram och anpassningar av driftsystem genomfördes.

Under juni var vattenförbrukningen hög och Norrvattens produktionskapacitet ansträngd varför medlemskommunerna gick ut med en gemensam vädjan om att hushålla med dricksvattnet för att undvika vattenbrist. Produktionskapaciteten är en stor utmaning för Norrvatten. Inom projektet Norrvattens Framtida Vattenproduktion

(NFVP) arbetar Norrvatten för att långsiktigt säkerställa medlemskommunernas dricksvattenbehov.

Under år 2020 lanserade Svenskt Vatten ett nytt förslag på taxestruktur. Jämfört med Täbys nuvarande taxa innebar förslaget stora förändringar avseende avgiftsuttag av bruksavgifterna, där bland annat flera avgiftsparametrar föreslås. Utredning som belyser konsekvenserna vid en implementering har genomförts. Arbetet med att fastställa förslag på nivåer återstår och kommer att fortsätta under 2023.

Under året förändrades LAV vilket innebar att kommunerna under år 2023 blir tvungna att ta fram, samråda och besluta om en vattentjänstplan. Lagändringen innebar ett omtag av verksamhetens pågående arbete med att ta fram en VA-plan. Arbetet med att istället ta fram en vattentjänstplan kommer pågå under 2023.

Ny bidragsfinansierad dagvattendamm färdigställdes under året i Ängsholmsparken som även vann kommunens stadsbyggnadspris 2022.

Uppföljning av och bedömning av nämndens mål

Täby är en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar kommun

Branschorganisationen Svenskt Vatten har tagit fram Hållbarhetsindex (HBI), ett verktyg som syftar till att identifiera och prioritera utvecklingsområden för VA-verksamheten för att vara hållbar över tid. HBI delas in i tre huvudområden: *Hållbara tjänster för brukare*, *Miljömässig hållbarhet* och *Hållbara resurser*. Varje huvudområde har i sin tur underkategorier, vars status definieras av resultatet från ett antal underliggande frågor. Resultatet anges som grönt (bra), gult (bör förbättras) eller rött (måste åtgärdas). Verktöget syftar till att analysera och utveckla VA-verksamheten på sikt, resultatet behöver inte vara grönt idag men förbättringsarbetet bör fokusera så att kraven uppnås inom ca 5-10 år.

Täby har deltagit i undersökningen och använt sig av resultatet sedan starten, 2014. Frågeställningarna har skärpts över tid i takt med förändrad branschpraxis och lagkrav. Verktöget möjliggör för jämförelser med andra liknande kommuner, vilket innebär kommuner av motsvarande storlek med mellan 50 000- 100 000 invånare. I tabellen nedan anges resultatet i Svenskt Vattens undersökning "Hållbarhetsindex (HBI), för Täby kommun under tidsperioden 2014-2022.

	Hållbara tjänster för brukare							Miljömässig hållbarhet				Hållbara resurser		
	Hälsomässigt säkert vatten	Vattenkvalitet	Leveranssäkerhet	VA-planering	Klimatanpassning och översvämningssäkerhet	Nöjda brukare	Kommunikation	Hushållning med ändliga resurser	Hushållning med energi	Miljökrav uppfylls	Vattentillgång	VA-anläggningens status	Driftstabilitet	Personalresurser och kompetens
2022														
2021														
2020														
2019														
2018														
2017														
2016														
2015														
2014														

Resultatet för Täby kommun är i linje med jämförbara kommuner. Majoriteten av jämförbara kommuner är exempelvis röda på *Leveranssäkerhet* och *VA-anläggningens status*. Dessa utgör även de största utmaningarna för Täby. Förklaringen till den röda statusen på *Leveranssäkerhet* beror bland annat på vattenverkets s.k utnyttjandegrad vid ett maxdygn och ökade krav från Livsmedelsverket. Norrvatten har en plan för att långsiktigt möta medlemskommunernas dricksvattenbehov och samarbete med Norrvatten och dess medlemskommuner pågår.

Rödmarkeringen av *VA-anläggningens status* förklaras av det stora behovet av investeringar i befintligt ledningsnät i kommunen likväl som av Norrvatten och Käppalas anläggningar.

Grönmarkeringen av parametern *Klimatanpassning och översvämningssäkerhet* kan förklaras av att bland annat en skyfallsutredning genomförts av kommunen och att strategier för klimatanpassning vid framtagande av nya detaljplaner finns på plats.

Ekonomi

Drift

Tillfälliga överskott i VA-verksamheten under något eller några år kan förenas med självkostnadsprincipen, om de sett över en länge period, uppvägs av andra års underskott. Överskott och underskott ska i princip jämnas ut inom tre år, genom exempelvis en taxejustering.

VA-fonden uppgick vid årets början till 10,5 mnkr. Efter bokslutet 2022 och ett negativt resultat på 8,9 mnkr uppgår fonden till 1,6 mnkr. I budgeten för 2023 gjordes en höjning av bruksavgifterna jämfört med 2022 med 13%.

Årets negativa resultat om 8,9 mnkr är 5,8 mnkr sämre än budget. Främsta orsakerna till avvikelsen beror på högre räntekostnader samt att avgifterna till Käppala och Norrvatten blivit högre än budgeterat. Även interna driftkostnader har blivit högre än budgeterat och kan förklaras av komplicerade underhållsarbeten och förändrade ramavtalspriser. De ökade kostnaderna vägs till viss del upp av att intäkterna blev högre än budgeterat

Nedanstående resultaträkning visar utfall, budget och avvikelse för VA-verksamheten.

Resultaträkning		Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
(mnkr)	Not	2022	2022	2022	2021
Intäkter					
Brukningsavgifter		99,2	101,1	-1,9	101,7
Intäkter från anläggningsavgifter	2	13,2	5,7	7,5	5,2
Övriga Intäkter		1,3	0,9	0,4	0,9
Summa intäkter		113,7	107,7	6,0	107,8
Kostnader					
Driftkostnader		-45,2	-40,3	-4,9	-39,4
Vatteninköp, övr Norrvatten		-24,7	-22,3	-2,4	-22,2
Käppala		-29,6	-27,9	-1,7	-26,6
Avskrivningar	3	-16,3	-15,8	-0,5	-14,1
Räntekostnader		-6,8	-4,5	-2,3	-3,5
Summa kostnader		-122,6	-110,8	-11,8	-106
Årets resultat		-8,9	-3,1	-5,8	2,0

Nedan redovisas balansräkning och noter för VA-verksamheten.

Balansräkning (mnkr)	Not	2022-12-31	2021-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	4	1029,2	979,3
Summa Tillgångar		1029,2	979,3
Eget Kapital och skulder			
Resultatfond	5	1,6	10,5
Lån av kommunen		640,9	588,8
Förutbetalda anläggningsavgifter	6	386,7	380
Summa eget kapital och skulder		1029,2	979,3

Not 1 Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med Kommunallagen (KL), Kommunal redovisningslag (KRL) och Lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Redovisning av affärsverksamhet sker mot bakgrund av självkostnadsprincipen (RKR).

Not 2 Anläggningsavgifter

För att matcha intäkt och kostnad över åren, så intäktsförs anläggningsavgifterna med samma periodisering som investeringen skrivs av med (70 år). Av årets VA-anläggningsavgifter intäktsförs 10% på årets resultat. Utöver intäktsförda anläggningsavgifter (se även not 6) tillkommer ränta på summan av förutbetalda anläggningsavgifter, vilket för 2022 uppgår till 2,7 mnkr.

Not 3 Avskrivningar

Komponentavskrivning tillämpas

Avskrivningstid	ÅR
VA-ledningar	70
Pumpstationer	25
VA-inventarier	3

Not 4 Anläggningstillgångar

(mnkr)	2022-12-31	2021-12-31
Ingående värde	979,3	847,3
Årets investeringar	66,2	75,5
Omföring tidigare års investering		70,6
Årets avskrivningar	-16,3	-14,1
Utgående värde	1029,2	979,3

Not 5 Resultatfond

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Ingående värde	10,5	8,5
Årets resultat	-8,9	2,0
Utgående värde	1,6	10,5

Not 6 Anläggningsavgifter

(mnkr)	2022-12-31	2021-12-31
Ingående värde	380,0	302,2
Årets förutbetalda anläggningsavgifter	17,1	81,7
Avgår årets intäktsförda anläggningsavgifter	-10,4	-3,9
Utgående värde	386,7	380,0

Investeringar

Nedan redovisas en sammanställning av VA-verksamhetens investeringar.

VA-Projekt (mnkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Avvikelse 2022
VA-projekt (årliga)	20,4	21,6	-1,3
Täby Park område 1 och 2	17,5	25,5	-8,0
Täby Park område 5	0,0	0,5	-0,5
Roslags-Näsby	0,1	0,0	0,1
Viggbyholm 74;2	2,8	2,8	0,0
Näsby Slott	7,1	10,0	-2,9
Dagvattenanläggning	1,5	1,5	0,0
VA Arninge station	0,4	2,6	-2,2
Arninge Centrum	0,2	18,9	-18,7
KaVA (Kapacitetsökning VA)	13,2	46,4	-33,2
Prästgårdsdammen	2,9	5,3	-2,4
Summa investeringar	66,2	135,1	-69,0

Verksamheten har arbetat med ledningsförnyelse och förbättringar inom befintlig anläggning, ovan rubricerad som VA-projekt (årliga). Nya stadsdelar byggs inom Täby park, Roslags-Näsby, Näsby Slott och Arninge där VA-anläggningen utvidgas med nya ledningar. Verksamheten har även arbetat med kapacitetsförstärkningar, som inbegriper åtgärder som ökar kapaciteten av ledningsnät och pumpstationer för att klara av planerad bebyggelse.

I budgeten för 2022 planerades för VA-investeringar om 135,1 mnkr. Årets VA-investeringar uppgick till 66,2 mnkr. Avvikelsen kan huvudsakligen förklaras av projekten Täby park område 1 och 2, Arninge centrum och KaVA (kapacitetsökning VA) där tidsförskjutningar inom projekten resulterat i omfördelning av utgifter mellan åren.